

VYBRANÉ DIVADELNÍ HRY

NASTUDOVANÉ HRONOVSKÝMI OCHOTNÍKY:

A. Jirásek: „Lucerna“

premiéra 18. 3. 2006, režie: Ing. Miroslav Houšťek

C. Goldoni: „Poprask na laguně“

premiéra 6. 3. 2010, režie: Miroslav Lelek

R. Nashe: „Obchodník s deštěm“

premiéra 18. 6. 2011, režie Ing. Miroslav Houšťek

G. B. Shaw: „Pygmalion“

premiéra 12. 1. 2013, režie ing. Miroslav Houšťek

A. P. Čechov: „Tři sestry“

premiéra 29. 6. 2013, režie: Miroslav Lelek

R. Hejman: „Hej, člověče boží...“

premiéra 21. 12. 2013, režie: Rostislav Hejman

R. Hejman: „Jak se holky Uhlířovy v pekle napravily“

premiéra 29. 6. 2015, režie: Rostislav Hejman

A. Jirásek: „Vojnarka“

premiéra 19. 2. 2016, režie: Ing. Miroslav Houšťek

W. Shakespeare: „Sen noci svatojánské“

premiéra 18. 11. 2017, režie Miroslav Lelek

R. Hejman: „Masky“

premiéra 15. 3. 2018, režie: Rostislav Hejman

ING. ARCH. JINDŘICH FREIWALD

(* 6. 6. 1890 Hronov

† 9. 5. 1945 Praha)

Významný český architekt a projektant vzešel ze známé hronovské rodiny Freiwaldů, kteří byli spřízněni s Aloisem Jiráskem. V Hronově prožil bezstarostné dětství spojené i s místním divadelním spolkem. Sám na toto období, kdy se ochotnické divadlo hrálo v Hotelu Slávie, kterou vlastnil jeho nevlastní otec, často vzpomínal. Před odchodem na pražská studia se Jindřich Freiwald nejprve vyučil v Hronově zedníkem u místního stavitele Karla Eckerta. Po absolutoriu na Vyšší průmyslové škole v Praze v roce 1910 pokračoval ve studiu archi-

tektury na Akademii výtvarných umění u profesora arch. Jana Kotěry. Jako asistent v ateliéru prof. arch. A. Balšánka dostal příležitost podílet se na interiérech Obecního domu hlavního města Prahy. V roce 1921 založil společně s Ing. Jaroslavem Böhmem projektantskou a stavitelskou firmu Inženýři Freiwald-Böhm v Praze.

Ing. arch. Jindřich Freiwald se proslavil stavbami bytových kolonií, divadelních budov, škol, poštovních úřadů i kostelů československé církve. Vyprojektoval přes 20 spořitelny a záložny. Z východních Čech jmenujme spořitelny v Hronově, Polici n. Met, Červeném Kostelci, Úpici, Novém Městě n. Met., České Skalici, Dobrušce, Dvoře Králové nad Labem či Hradci Králové. Z jeho divadelních budov jsou nejvýše ceněny Jiráskovo divadlo v Hronově (1930), Divadlo Karla Pippicha v Chrudimi (1934) a Městské divadlo v Kolíně (1939).

Na rodný Hronov nedal nikdy dopustit a pravidelně se „domů“ vracel. Zasadil se o každoroční pořádání Jiráskových Hronovů a od roku 1931 byl jedním z hlavních organizátorů těchto divadelních oslav. Při besedách s místními občany hovořil o budoucnosti a možnostech dalšího vývoje rodného města. Navrhoval vytvoření velkého Hronova, hospodářského celku, který by spojoval okolní blízké obce (Hronov, Zbečnick, Velké Poříčí, Dřevič, Žabokrký) pod společným názvem Padolí.

Ing. arch. Freiwald byl nejen výborným architektem, ale také uvědomělým vlastencem. Během války tiskl protifašistické letáky, organizoval pomoc vězňům, nabádal k přípravě národního odboje. Jeho život zhasl 9. 5. 1945. Společně s majorem jízdy Karlem Rodem byl při jednání o dobrovolném ústupu SS oddílu zajat a zastřelen. V roce 1946 byl in memoriam vyznamenán Československým válečným křížem za statečnost. Původně byl pohřben 11. 5. 1945 v Praze – Bráníku. Přání zesnulého odpovídat v rodném Hronově bylo splněno 18. 8. 1945 při zahájení 15. Jiráskova Hronova. Hrob jednoho z nejproduktivnějších českých architektů 20. a 30. let 20. st. se nachází na místním legionářském hřbitově.

Vydalo:

Kulturní a informační středisko Hronov

Adresa: nám. Čs. armády 500, 549 31 Hronov

Texty: Markéta Machová a Boris Ekrt

Foto: Zdeněk Šulc

Prameny: brožura „Otevření Jiráskova divadla v Hronově“, vydalo Družstvo pro postavení Jiráskova divadla v roce 1930.

INFORMACE O PROHLÍDKÁCH

JIRÁSKOVA DIVADLA

získáte v Informačním centru Hronov, nám. Čs. armády 500, tel.: 491 483 646, www.informacnicentrumhronov.cz

divadlo

ochotnictví

Ing. arch. J. Freiwald

MĚSTO
HRONOV

Město s bohatou divadelní tradicí

Jiráskovo divadlo je nepřehlédnutelným kulturním stánkem na hronovském náměstí. Vítá milovníky divadelních představení i všechny návštěvníky tohoto malého města. Je odkazem hronovského ochotnického spolku všem následným generacím. Je památkou jednoho z nejvýznamnějších českých dramatiků začátku 20. století Mistra Aloise Jiráska. A v neposlední řadě je architektonickou památkou, kterou nejen svým hronovským spoluobčanům věnoval významný český architekt Ing. arch. Jindřich Freiwald.

„A dílo to budiž požehnané...“

Alois Jirásek (1928)

JIRÁSKOVO DIVADLO

A. Jirásek „A dílo to budíž požehnané...“

Jiráskovo divadlo je impozantní stavbou hronovského náměstí. Čtyři obrovské sloupy, zvedající se do výše 11 metrů nad krásným, 20 metrů širokým schodištěm, dodávají budově antický ráz. Souměrně po obou stranách jsou k budově přistaveny věže se schodišti zajišťující na jedné straně samostatný přístup do muzea a na druhé do Malého sálu. Výraznými prvky na budově divadla jsou otevřená terasa a věž tzv. provaziště, které nese těžkou konstrukci jevištních tahů. Velkými šestikřídlovými dveřmi v průčelí se vchází do mramorového vestibulu, kterému vévodí nápis provedený v rukopise Mistra A. Jiráska „A dílo to budíž požehnané...“ - heslo, které pronesl Jirásek při poklepu na základní kámen divadla. Prostorný, mramorem obložený, foyer divadla zdobí 3 busty. Hned za hlavními dveřmi je to busta Mistra A. Jiráska od prof. Štursy, kterou věnovalo ministerstvo školství a národní osvěty. Vstupy do hlavního divadelního sálu doplňují busty Karla a Josefa Čapkových. Hlavnímu sálu s bohatým stropním osvětlením dominuje nápis nad proscénium „U nás“. Výklenky všech lóží připomínají zlatými nápisy dramatická díla A. Jiráska. Od roku 1930 se zde koná divadelní festival Jiráskův Hronov.

Od myšlenky k činu

Myšlenka vystavět v Hronově divadlo se zrodila v roce 1921 při 70. narozeninách M. Aloise Jiráska. Tento nápad pramenil nejen z úcty a vděčnosti k velkému hronovskému rodákovi, ale taktéž z potřeby stálého jeviště pro činnost hronovského ochotnického spolku. Spojením těchto dvou záměrů vzniklo v Hronově dílo opravdu jedinečné.

Dne 18. května 1925 bylo slavnostně ustanoveno „Družstvo pro postavení Jiráskova divadla v Hronově“, jehož úkolem bylo shánění finančních prostředků. Heslem členů družstva se stalo „málo mluvit a hodně dělat“. Základ pokladny Družstva položil ochotnický spolek darem 15 000,- Kč. Ke sbírkám se připojovali jednotlivci i kluby a spolky (Odbor Klubu čl. turistů, Dramatický odbor D. T. J., Studentský spolek, Pěvecký spolek Dalibor). Družstvo pořádalo sbírky, různé kulturní akce či loterii. Také sám Alois Jirásek vždy při svém odjezdu z letního bytu přidal finanční příspěvek. 26. srpna 1928 byl položen za účasti M. A. Jiráska základní kámen divadla. Do světa byly rozeslány čestné vstupenky na tuto akci, které do pokladny přinesly částku 24 000,- Kč. Tou dobou se taktéž Město Hronov rozhodlo spolustavěti muzeum, knihovnu a čítárnu a přidalo částku 220 000,- Kč. Dnes je v budově divadla navíc umístěno již jen muzeum.

Položení základního kamene (26. 8. 1928)

se neobešlo bez přílišné aktivity jednotlivce a následné roztržky celého Družstva. Traduje se, že kopání základů pro základní kámen se chtěli zúčastnit všichni členové Družstva. Proto si ujednali, že se sejdou v určitou hodinu a každý si „jednou kopne“. Budou tak mít všichni památku na tuto slavnostní chvíli. Jaké však bylo jejich zděšení, když druhý den ráno přišli ke staveništi. Jeden nedočkavý člen přes noc vykopal základy pro kámen sám. Místo očekávané pochvaly sklídl od ostatních členů jen nadávky a nevděk.

Stavba divadla

Se stavbou bylo započato 1. června 1929. V té době mělo Družstvo sehnáno zhruba 1 800 000,- Kč. Částka úctyhodná, nicméně pro dokončení stavby nedostačující. Převládá však názor, aby se začalo stavět co nejdříve a otevření se dočkal i M. A. Jirásek, který byl v té době již dosti nemocen. O projekt byl požádán známý pražský architekt, hronovský rodák, Jindřich Freiwald. Ten jej zcela zdarma a ochotně vypracoval a všechny plány zhotovila firma Freiwald – Böhm, Praha Karlín. Stavba divadla byla zadána dvěma firmám, firma Břetislav Veselý a firma Goldschmidt-Hartman z Náchoda. Dozorem nad stavbou byli pověřeni členové družstva, jednatel J. Štelzig a předseda Dr. Kudrnáč. Dne 15. června nastoupil jako stavbyvedoucí pan Šustr, který tuto velkolepou stavbu řídil až do konce. Do prosince roku 1929 byla postavena hrubá stavba včetně střechy. Všechny řemeslné práce byly co nejvíce rozděleny mezi místní firmy. *Truhlářské práce prováděly* firmy: A. Brejtr, J. Kult, A. Jirman, A. Knížek, J. Bitnar, *natěračské práce*: Jestřáb, Laš a Štelzig, *zámečnické práce*: Pařízek, Vítek, Krejcar, Holeček, *jevištní konstrukce*: Beneš, *pokryvačské práce*: Fr. Jirásek, *klempířské práce*: Kleprlík, Rathouský, *lustry a kovové práce*: fi Šrůtek, fi Anýž a Napako z Prahy, *dlažby*: fi Wimmer z H. Králové, *sádrové stropy a mramory*: fi Kulhánek z Hořic, *malby vč. opony*: fi Fessel – Kadlec z Prahy, *topení teplým vzduchem*: fi Etna. Celá budova byla postavena nákladem 2 100 000,- Kč. Slavnostní otevření se uskutečnilo 28. 9. 1930 představením Jiráskovy Lucerny v provedení místního Spolku divadelních ochotníků.

Malý sál Jiráskova divadla

Za největšími okny v průčelí divadla je umístěn malý reprezentativní sál, jenž byl naposledy rekonstruován v roce 2016. Prostor sloužící k přednáškám, koncertům, konferencím v sobě ukrývá dvě plastiky od Jaroslava Horejce (*1886 †1983). Z mramorových soklů na návštěvníky shlíží Dívka s rohem hojnosti (Úroda) a Žena s mísou (Setba). Obě sochy z patinované sádry pocházejí z roku 1930 a jistě nejsou personifikací vztahující se k divadlu. Je zřejmé, že sochař vybral univerzální námět, neboť byl přesvědčen, že prostor sálu nebude sloužit jen divadelním účelům.

DIVADELNÍ SPOLEK JIRÁSKOVA DIVADLA

Počátky ochotnického spolku jsou spojeny s hronovským rodákem Antonínem Knaelem (1801 – 1883), který působil v Hronově jako hodinář a kostelník. Jako hodinářský tovaryš v Praze na zkušené, nadchl se velice divadelní myšlenkou a po návratu do rodného Hronova v roce 1826 si s hloučkem prvních ochotníků postavili ve staré roubené škole jeviště. Jejich první hrou byly od J. N. Štěpánka „Berounské koláče“. Za tuto svou aktivitu si hronovští od náhodské vrchnosti však vysloužili napomenutí a zákaz divadelní činnosti. Teprve v roce 1847 získali ochotníci povolení od vrchnosti k provozování divadla a od té doby hrají dodnes. Než však byla postavena budova divadla, protéklo korytem řeky Metuje mnoho vody. Ochotníci přenášeli své jeviště dle situace. Z roubené školy se přestěhovali do Hostince U modré hvězdy, poté do Hostince U Habrů. Dalším místem byl dům kupce Vlacha a odtud přenesli jeviště k Langrovům, jejichž dům stával v místech dnešního divadla. Hrál se také v Hotelu Slavie a od roku 1917 sídlili v Hotelu U mostu, kde hráli až do otevření Jiráskova divadla.

Činnost ochotníků na čas přerušil začátek 1. sv. války. Část členů musela narukovat na vojnu a ani z řad obecnstva nebyl o kulturu zájem. Teprve v roce 1917 obnovil spolek opět svoji činnost. Vedení se tehdy ujal městský tajemník JUC. František Šulc, jenž s několika z války navrátilými se členy a dorostem vzkrásl spolek k nové činnosti. V roce 1921 připravili ochotníci M. Aloisi Jiráskovi, který hrával i režíroval v hronovském spolku, k 70. narozeninám venkovní ochotnické představení jeho dramatu „Otec“. A tenkrát se zrodila mezi ochotníky myšlenka postavit na věčnou paměť A. Jiráska divadelní stánek, kde by zaznívala krásná slova Jiráskových dramát a her. V roce 1948 byl Spolek divadelních ochotníků převeden pod ZK Bavlnářské závody Mistra Aloise Jiráska a až do roku 1996 působil pod označením DS MAJ (Divadelní spolek Mistra Aloise Jiráska). Od roku 1997 nese označení DS Jiráskova divadla a je součástí KIS Hronov.